

**GUIA DE
RECURSOS
LGTBIA+
PER A
ESPLAIS**

EDUCANT DES DELS MARGES

Una publicació de

èsplac
Esplais Catalans

Amb el suport de

**Ajuntament
de Barcelona**

Disseny, maquetació i il·lustracions

marina carrer de les fonts

Impressió

Cevagraf

INTRODUCCIÓ

Gèneres i Sexualitats Diverses i Dissidents (GSDD) és una comissió d'Esplais Catalans (Esplac) que pretén fer de l'associació, i dels esplais, un espai on aprofundir en la perspectiva de gènere, la protecció i visibilització del col·lectiu LGTBQIA+ i obrir la mirada cap a un feminisme interseccional. Tot plegat, a través de consolidar un discurs crític amb la socialització diferencial i binària del gènere, organitzant espais de debat i formació al voltant de la temàtica, creant recursos pedagògics i generant posicionaments al voltant de la diversitat sexual i de gènere que procurin que l'associació sigui, dia rere dia, un espai més inclusiu i segur per a tothom, especialment per les persones dissidents.

Al Pla Estratègic 2021-24 vam introduir el valor de Justícia Global i Feminisme Interseccional a l'ideari d'Esplais Catalans. La Justícia Global ens serveix per qüestionar de manera crítica el model social, polític i econòmic establert, tot analitzant i assenyalant les violències estructurals que se'n deriven d'aquest. Alhora, a través del Feminisme Interseccional reconeixem l'existència de diferents eixos d'opressió que interseccionen entre si. En l'àmbit pràctic, amb l'Educació per la Justícia Global (EpJG) compartim eines per transformar aquest model i acabar amb les injustícies socials.

Posem el focus sobre les causes que generen desigualtats i conflictes: Per això, reivindicuem que lluitar contra el cisheteropatriarcat també és lluitar contra el racisme, contra el capitalisme o contra l'explotació dels territoris. Incorporar la mirada global en els feminismes vol dir anar més enllà, vol dir deconstruir i reconstruir els imaginaris que tenim de "dona" o d'identitat "sexe-gènere dissident", vol dir desmuntar el relat únic (blanc, capacitista, classista, etc.) i entendre que som moltes i que som diverses.

Aquesta guia neix de la necessitat de continuar aterrant la perspectiva de gènere als esplais, tot donant eines per consolidar la seva potència transformadora i la seva agència comunitària a l'hora d'incidir en l'educació d'infants i joves d'arreu del territori. Dins del contingut de la guia podreu trobar un recull de petites accions i dinàmiques que ajudaran a traçar estratègies per seguir

deconstruint el sistema de valors cisheteropatriarcal que, inevitablement, impregna el nostre treball pedagògic. No obstant això, defugir de pràctiques excloents i discriminatòries és un treball transversal que ha d'anar acompanyat d'un procés de revisió i autocrítica profund.

Plantegem l'aplicació d'aquesta guia a partir de l'elaboració d'un projecte emmarcat en l'**Enfocament de Gènere i l'Enfocament Basat en Drets Humans (EGiBDH)**. Aquest enfocament és, alhora, una eina d'anàlisi de les discriminacions i desigualtats que ens travessen per motiu de gènere i una aposta pel compliment i la garantia dels drets humans. Tal com explica la guia *Amb Dret a Transformar. Guia per impulsar projectes educatius per la justícia global*, elaborada per l'associació d'Escoltes Catalans i l'assessoria en Feminismes, Drets Humans i Justícia Global d'Obliques l'any 2020, "Aquest enfocament són unes ulleres que ens posem per dissenyar, executar i avaluar projectes perquè transformin les relacions de poder entre diferents actors de la societat (...). [L'EGiBDH] Considera que els privilegis i relacions de poder, que sovint es basen en desigualtats sistèmiques o "estructurals", són els artífexs de les vulneracions dels drets humans. Posa especial èmfasi en les relacions de gènere i en els col·lectius més vulnerabilitzats".

La guia que teniu entre mans, titulada Eduquem des dels marges: Guia de recursos LGTBQIA+ per esplais, inclou un petit glossari amb els principals conceptes relacionats amb la perspectiva de gènere, un recull d'accions a aplicar en l'àmbit de l'esplai per tal d'enfortir la inclusió i acompanyament d'infants, adolescents i joves del col·lectiu LGTBQIA+ i un recull de dinàmiques per a diferents franges d'edat. Finalment, hem inclòs recomanacions externes d'entitats, col·lectius i serveis per si voleu seguir ampliant el contingut de la guia.

GLOSSARI

La comissió de GSDD hem treballat en l'elaboració de 5 definicions diferents sobre els principals conceptes relacionats amb la perspectiva de gènere:

Gènere: Fa referència al conjunt de característiques i patrons de comportament sobre els quals s'estableix socialment la diferència entre homes o dones. Aquesta divisió crea mandats de gènere que no deixen de ser interpretacions que una societat fa en un moment i context específic al voltant dels conceptes de *feminitat* i *masculinitat*. En aquest sentit, entenem que el gènere es caracteritza per ser un constructe binari, en tant que només hi ha dues opcions possibles, oposades i alhora complementàries.

Sexe: Constitueix el conjunt de diferències anatòmiques i fisiològiques amb les quals la medicina classifica les persones entre *mascles* o *femelles*. A partir de les diferències sexuals (genitals, gònades, hormones i/o cromosomes) la medicina ha construït, consolidat i "naturalitzat" el gènere com una realitat biològica on només tenen cabuda dues variants. Aquesta classificació presenta moltes fissures, ja que obvia totes les múltiples manifestacions de cossos que surten d'aquesta norma mèdica.

La intersexualitat fa referència a l'ampli conjunt de variacions anatòmiques o fisiològiques que no encaixen dins d'aquest sistema binari, trencant amb l'esperada correspondència entre òrgans genitals, cromosomes, gònades i hormones. Les persones intersexuals no només tenen un cos amb diversitats sexuals, a més han patit violències específiques per aquest fet. La intersexualitat és una identitat política, no només anatòmica. El contrari d'una persona intersexual es coneix com a persona endosexual.

Identitat de gènere: És la mateixa percepció i identificació de cada persona respecte a una categoria de gènere, ja sigui normativa, dissident o nul·la. Quan parlem d'*identitat de gènere* fem referència a un procés d'autodescobriment i autopercepció que totes les persones transitem al llarg de la vida per tal d'acabar identificant-nos d'una manera o altre. No obstant, la nostra identitat constitueix en si una postura política que ens situa en un lloc concret davant del món i que està estretament subjecte a la nostra realitat i entorn.

Les persones trans* són totes aquelles persones que la seva identitat de gènere difereix de l'assignada al néixer. Dins del paraigües de les persones trans* trobem moltes realitats i identitats diferents. Les persones transgènere, les persones transsexuals, les persones no binàries, les travestis...

Expressió de gènere: Consisteix en la manera de presentar-se i expressar-se davant la resta, principalment pel que fa a l'estètica, manera de vestir i gestualitat. L'expressió de gènere sempre va vinculada, d'una manera o altra, amb la identitat de cadascú, però en cap cas dictamina el nostre gènere. Culturalment, es reconeixen expressions masculinitzades o feminitzades del gènere, però el límit entre aquestes dues categories és arbitrari i fluid.

Orientació afectivo-sexual: És la preferència a l'hora de sentir (o no) atracció romàntica i/o sexual cap a altres persones. Les orientacions no van lligades ni al gènere ni al sexe d'una persona, el desig és una manifestació diversa i independent. Quan parlem d'orientació sexual ens referim a les preferències sexuals d'una persona; dins d'aquesta categoria trobem les persones heterosexuales (atracció cap a persones de diferent gènere), homosexuals (atracció cap a persones del mateix gènere), bisexuals (atracció cap a persones de qualsevol gènere) o asexuals (no existeix una atracció predefinida). Quan parlem d'orientació romàntica ens referim a les preferències afectives d'una persona; dins d'aquesta categoria trobem les persones heteroromàntiques, homoromàntiques, biromàntiques o aromàntiques.

SISTEMA CISHETEROPATRIARCAL

SEXE

GÈNERE

ENDOSEXUAL
(MASCLE/FEMELLA)

CIS

TRANS*

INTERSEXUAL

IDENTITAT

EXPRESSIÓ

PREFERÈNCIA
AFECTIVOSEXUAL

BINARI
(HOME/DONA)

MASCUNITZADA /
FEMINITZADA

HETERO

IDENTITATS DE
GÈNERE DISSIDENTS
O NO BINARISMES

ANDRÒGINA

GAI, LESBIANA,
BI, AROMÀNTIC O
ASEXUAL...

NORMATIU
TRANSGRESSIU

ACCIONS PER IMPLEMENTAR A L'ESPLAI

Entenem les següents accions com a petites pràctiques que podem començar a aplicar a l'esplai i que ens serviran per treballar i materialitzar la perspectiva feminista interseccional en diferents àmbits i dimensions d'aquest: Amb les famílies, amb infants, adolescents i joves, dins de l'assemblea, amb antigues monis, etc. Les monis som referents i les nostres accions han de reflectir els valors que busquem transmetre com a entitat educativa.

Fer rodes de pronoms sempre que es facin presentacions o benvingudes.

Cal normalitzar el fet de preguntar els pronoms a tothom i fer-ne un bon ús, generant espais on se'ls doni la importància que mereixen per tal de no assumir la identitat de ningú. Podríem incloure aquestes rodes abans de començar una activitat, a les reunions de grup, en assemblees generals, a les diferents reunions de l'equip de monis o en presentacions amb famílies. També cal tenir present que la identificació de gènere pot ser fluida i variar d'un dia a l'altre, és per això que és recomanable repetir la dinàmica de la roda inicial regularment.

Compte! És molt important que una roda de pronoms serveixi per a utilitzar els pronoms correctes per a tothom, però hem de perdre la por de cagar-la! Cal que ens prenguem seriosament aquests espais i cuidar l'ús correcte dels pronoms, però tothom pot equivocar-se i el més important és aprendre de l'error i reparar el dany causat.

Connectar a infants, adolescents i joves, i les seves respectives famílies, amb les seves xarxes d'iguals.

Quan un infant, adolescent o jove es troba dins l'espectre de la dissidència, pot ser crucial vincular-lo amb xarxes d'iguals per tal de poder emmirallar-se amb altres persones amb qui segur que comparteix experiències vitals semblants. També pot ser positiu fer-ho amb les seves respectives famílies. Trobareu recomanacions a l'apartat 4. *Per saber-ne més...* (pàgina 29).

Construir personatges amb expressions de gènere diverses i dissidents als centres d'interès.

Hauríem de promoure que dins l'esplai es realitzin dinàmiques, activitats o eixos d'animació amb referents i personatges que surtin de la dicotomia binària i obrin el ventall de representació a altres realitats. Tant si la "no-normativitat" del personatge és un fet clau pel centre d'interès com si no té cap rellevància en la trama, ambdós casos serveixen per visibilitzar i normalitzar diferents realitats. Quan realitzem ambientacions al voltant de la dissidència, s'ha de tenir en compte de no recaure en estereotips ni ridiculitzacions. Per exemple, quan fem centre d'interès relacionat amb "tribus" o amb "altres països del món", sovint del Sud Global, sense l'intencionalitat d'assenyalar la blanquitud, tendim a perpetuar idees racistes i colonials que tenim als nostres imaginaris.

Utilitzar llenguatge neutre que s'ampliï a totes les realitats.

És interessant tenir acords com a esplai respecte a l'ús del llenguatge. Parlarem en femení plural? Utilitzem el llenguatge neutre? Desdoblaurem amb la "i"? Com ens adaptarem a les famílies que no parlen català ni castellà? Aquestes i altres preguntes ens poden orientar a tenir un debat sobre el llenguatge. Alguns exemples que podem començar a implementar poden ser substituir paraules com "mare" i "pare" o similars, per "famílies", "responsables", "tutors legals"... O bé "nens" i "nenes" per a "infants" o "joves". Aquests petits canvis permeten no només ampliar el llenguatge a totes les identitats, i per tant una inclusió d'aquestes; sinó també arribar a les diverses realitats i models familiars o tutoritzacions de cada infant.

Visibilitzar i donar veu a les persones del col·lectiu.

És important que, sempre que tinguem l'oportunitat, donem veu a les mateixes persones del col·lectiu per tal de no ocupar un espai que no ens correspon i, alhora, visibilitzar la seva existència. Podem fer-ho de diferents maneres: compartint els seus perfils a les xarxes socials amb els infants o joves i famílies, convidant a talleristes que vinguin a l'esplai a fer tallers i xerrades, utilitzant pel·lícules, contes o materials on apareguin personatges dissidents, etc. Cal tenir en compte que, en la mesura del possible, si demanem a persones externes a Esplac que facin tallers i xerrades és important que siguin remunerades, ja que és molt probable que la seva realitat sigui precaritzada.

També cal repensar i qüestionar quines persones convidem. Podem apostar per convidar a companyes que històricament i actualment estan als "marges dels marges". Parlem de dones trans, de travas, de treballadores sexuals, companyes migrants, etc. Procurar aplicar la mirada interseccional en les persones que convidem (des de la humilitat!) implica també tenir en compte quins altres eixos d'opressió estan operant! Com deia el manifest del Bloc crític migrantas racializadas putas sexo-género disidentes a la manifestació de l'alliberament LGTBQA+ del 2018 a Barcelona, "Lo queer no te quita lo racista".

Establir mecanismes de protecció pel grup d'infants i l'equip de monis davant de violències estructurals.

Cal posicionar-nos contundentment com a esplai davant la no tolerància cap a actituds i situacions LGBTI-fòbiques, racistes, masclistes, classistes o capacitistes (d'entre moltes altres), apostant per un feminisme interseccional per a totes. Aquest missatge no pot quedar atrapat dins l'assemblea de monis, cal fer-ne conscients i participis a infants, adolescents, joves, famílies i exmonis també. Alguns mecanismes de prevenció d'agressions o situacions d'abús poden ser crear una comissió de gènere dins l'esplai, crear un protocol d'actuació davant d'agressions masclistes, racistes i/o lgtbifòbiques, facilitar l'existència d'espais segurs i de comunicació, generar espais de reparació de danys, etc. Remarquem la importància d'acompanyar tots aquests mecanismes de protecció amb una formació continuada i permanent de l'equip de monitores.

És molt important tenir en compte que si creem espais no-mixtes, ja siguin de cures, de debat o d'algun altre format, hem d'assegurar-nos que ho fem de manera transinclusiva, sense assumir ni quartar la identitat o orientació sexual de ningú i procurant fer sentir còmodes a les persones del grup.

Oferir educació sexual integral en les diferents etapes a l'esplai, adaptant-se i donant resposta a cada cicle.

Tenint en compte el moment vital de cada infant o grup d'edat, cal planificar i incloure l'educació sexual en totes les etapes educatives i formatives a l'esplai. És important conèixer el grup d'infants, adolescents i joves que estem acompanyant i saber quina és la seva motxilla en relació amb la sexualitat. Segons la definició de sexualitat de l'OMS (2006), "La sexualitat està influenciada per la interacció de factors biològics, psicològics, socials, econòmics, polítics, ètics, legals, històrics, religiosos i espirituals". Per tant, hauríem de tenir en compte tots aquests factors a l'hora de treballar la sexualitat amb el grup, veure quins diferents eixos d'opressió operen dins d'aquest, debatre sobre quins encarnem nosaltres i generar mecanismes per fer sentir còmode a tothom.

Educar en la neutralitat corporal i avançar cap a la desestigmatització dels diferents cossos.

Com a monis hem de normalitzar tenir converses sobre els cossos i totes les seves diversitats sense donar espai a actituds gordofòbiques o capacitistes. Fem notar que la pressió estètica sobre les noies i identitats dissidents afecta de manera més complexa que als nois cis. La nostra meta hauria de ser treballar la desestigmatització dels diferents cossos (estiguin o no dins de la normativitat), per a poder existir en un espai de neutralitat corporal.

Entenem la neutralitat corporal com la llibertat d'acceptar el propi cos, més enllà de les valoracions estètiques que en puguem fer. És important separar la neutralitat corporal del moviment sobre la positivitat corporal (el qual reforça la importància de la bellesa). El missatge s'acostaria més a "El meu cos és vàlid no perquè sigui bonic, o pel valor estètic (positiu o negatiu) que se'n pugui donar; sinó perquè és el que em manté i proporciona experiències vitals".

ACTIVITATS

PER A INFANTS,

ADOLESCENTS

i DOVES

ACTIVITAT 1

CADA OVELLA AL SEU CORRAL

Informació bàsica

🕒 1:30 h

6/11 anys

Activitat introductòria per a grups d'infants petits sobre la diversitat i els estereotips a l'hora de pensar en el concepte de *família*. Es pot fer l'activitat en grups molt homogenis i en grups amb molta presència de diversitat.

Objectius

- Desmuntar l'imaginari col·lectiu al voltant de la família.
- Fomentar actituds de respecte a la diversitat familiar.

Recursos

Us animem a ampliar aquesta dinàmica amb una mirada crítica sobre la idea de "família"; us recomanem llegir "L'abolició de la família" de M.E. O'Brien (2023) per detectar diversos focus de debat dins l'equip de monis prèviament a fer la dinàmica.

Material

L'equip de monis podeu dibuixar, retallar o descarregar imatges de persones diverses, buscant la representació de diferents edats, classes socials, colors de pell, expressions de gènere, corporalitats... A continuació, dibuixareu diferents cases en un paper de mural.

Les monis decidireu quines persones són de la mateixa família, en quina casa voleu que visquin i quines històries hi haurà darrere de cadascuna. Escriureu diferents cartes amb aquestes històries i les guardareu en sobres. La idea és que siguin famílies diverses i que no segueixin les normes de família tradicional per promoure la reflexió posterior.

Paper de mural, imatges, ceres o retoladors, cinta adhesiva, tisores i cartes escrites guardades en sobres (Annex 1).

Descripció de l'activitat

Joc inicial - 15': Farem el joc de les cases per activar el grup. Dos terços del grup seran "cases" i el terç restant seran "inquilines". El joc consisteix a assegurar que totes les cases tenen inquilines i totes les inquilines tenen casa. Per parelles, les persones que són "casa" hauran de donar-se les mans simulant la forma d'una teulada i les "inquilines" hauran de posar-se al mig.

Ep, que hi ha algunes normes! Només pot haver-hi una inquilina per casa i s'ha de ser ràpid. Les monis anirem dient "canvi de casa" o "canvi d'inquilina" per indicar els moviments que ha de fer el grup. Amb el *canvi de casa* es mouen les inquilines i amb els *canvis d'inquilines* es mouen les cases.

Introducció - 5': Presentem al grup què farem avui, per què hem pensat fer aquesta activitat, què volem aconseguir i com anirà.

Fem famílies - 35': Els infants hauran d'agrupar els personatges que hem distribuït per l'esplai en famílies i assignar-los una casa. Ho faran lliurement, seguint la seva intuïció i preferències. Un cop totes les famílies estiguin agrupades, les observem atentament. Preguntarem al grup com han fet la tria de cada família, que han tingut en compte, com han triat la casa on viuen, a què creuen que es dedica cada persona, quina relació tenen entre les seves integrants... Podem allargar l'espai de posada en comú tant com considerem.

Tot seguit, donarem al grup les diferents cartes que expliquen com estan conformades les famílies del joc realment i les anirem llegint a poc a poc. Els infants hauran d'anar buscant els personatges que concordin amb les característiques del text i hauran de fer les famílies segons el que expliquen les seves històries.

Moment de reflexió - 35': La gràcia de tot plegat és que ens desfem de la idea que tenim de "família" i que els infants arribin a la conclusió que el joc proposat d'agrupar famílies no té sentit, ja que tothom viu realitats molt diverses a casa seva. Per tal d'ampliar la conclusió final, seria interessant reflexionar sobre com s'entén el concepte de "família" des de la perspectiva d'occident i com s'entenen certs models familiars des d'altres paradigmes i realitats.

Preguntes per a la reflexió final:

- Què converteix un grup de persones en *família*?
- Quines diferències trobeu en les famílies que coneixeu?
- Per què no podem triar la nostra família? Creieu que hauríem de poder-la triar?
- Que canviariéu de la vostra família?
- Què és una *família*?

ACTIVITAT 2

EL MEU COS, ELS MEUS LÍMITS

Informació bàsica

🕒 2:00 h 6/11 anys

Aquesta activitat serveix per introduir el concepte de consentiment, és per això que pot remoure experiències desagradables o doloroses en el grup d'infants i de monis. És crucial generar un clima de respecte i confiança per poder dur a terme l'activitat. Si algú no vol fer l'activitat és important respectar la seva decisió.

Si durant l'activitat es produeix una revelació d'un cas d'ASI (o detectem indicis) cal contactar amb la responsable de l'esplai i avisar a la Delegada de Protecció d'Esplais Catalans (asi@esplac.cat).

Objectius

- Autoexplorar els límits propis i els de les altres persones.
- Posar consciència en la presència de consentiment.
- Prevenir i detectar possibles casos d'abús.

Recursos

Prèviament a realitzar aquesta activitat, es poden explorar les activitats de "Provenció de conflictes" presentades per l'Escola Cultura de Pau per ampliar el treball entorn el consentiment. També podeu adaptar la dinàmica per a joves amb el dossier del Projecte de prevenció d'abusos sexuals entre iguals en adolescents.

Material

Superfície on dibuixar, altaveu, llapis, paper, tisores, retoladors de color verd, groc i vermell. Si voleu, podeu posar música de fons. Podem portar coixins i mantes per incrementar la comoditat del grup.

Descripció de l'activitat

Joc inicial - 15': Per començar la dinàmica, farem un joc inicial per connectar amb el grup. Demanarem que, en silenci, tots els infants comencin a caminar per l'espai. Quan ho trobem convenient, començarem a donar consignes a poc a poc al grup: *quan us vingui de gust, podeu somriure a la persona amb qui us creueu/quan us vingui de gust, podeu saludar (de la manera que vulgueu) a la persona amb qui us creueu/quan us vingui de gust, podeu abraçar a la persona amb qui us creueu...*

Explorem amb els massatges - 30': A continuació, farem un exercici en parelles. És important que les parelles les facin els infants i que busquin algú amb qui estiguin còmodes. L'exercici consisteix a fer-se massatges tenint en compte dues premisses: assegurar-se que allò que fem li està agradant a l'altra persona i que si alguna cosa no ens agrada, ho comuniquem (amb paraules, sorolls, gestos, mirada...).

Les monis podem donar orientacions de com fer els massatges: *Podem fer-nos massatges al cap, als braços, a l'esquena, a les cames, podem acariciar o pressionar amb els dits, amb els palmells de les mans, amb els colzes...*

Compartim sensacions - 15': Un cop acabada l'activitat, farem grups petits i posarem en comú quines coses han passat durant el joc dels massatges. Podem llençar algunes preguntes, com per exemple:

- Com heu sabut que l'altra persona s'ho estava passant bé?
- Algú s'ha adonat que estava fent alguna cosa que no li agradava a l'altra persona? Com?
- Hi ha alguna cosa que no us ha agradat? Heu pogut comunicar-ho? Com ho heu fet?
- Què podríeu haver fet diferent? (pactar que volien fer abans dels massatges, dir línies vermelles, anar parlant durant el massatge...).

Posarem en comú aquestes preguntes per poder veure quines respostes surten.

El ninot dels límits 30': Demanarem a cada infant que dibuixi un ninot senzill que representi la seva persona. Un cop aquest estigui dibuixat, pintaran dels següents colors totes les parts del cos:

- Verd: Parts del cos que generalment no t'importa que una altra persona toqui.
- Groc: Parts del cos que només et pot tocar algú amb qui tens confiança.
- Vermell: Parts del cos que només pots tocar tu.

És important recordar que...

- Encara que hagi pintat del color que sigui una part del cos, ningú pot tocar-me si jo no ho vull en aquell moment.
- Si alguna persona traspassa els meus límits, puc buscar a alguna persona adulta de confiança per demanar ajudar.
- No he de sentir-me malament per comunicar els meus límits.

A continuació, demanarem que presentin els seus ninots en els mateixos grups petits que abans. Si es vol, poden compartir com han triat els diferents colors del dibuix.

És possible que ens diguin que sabem que les persones s'ho estan passant bé perquè riuen, perquè no diuen res, perquè no diuen el contrari... És important que explicitem que existeix un llenguatge no verbal que també ens diu moltes coses, però que no sempre ens en podem confiar, i que la millor manera de saber si algú s'ho està passant bé: és preguntar-li!

ACTIVITAT 3

DESMUNTEM LA NORMA!

Informació bàsica

🕒 1:30 h 12/15 anys

Activitat pensada per grups molt dividits per gènere o amb ganes d'aprofundir en maneres de trencar aquestes divisions. L'activitat és sobretot de reflexió i és important crear un ambient tranquil i distès perquè puguin concentrar-se en l'activitat.

Objectius

- Tractar els estereotips assignats al gènere.
- Qüestionar la normativitat interioritzada.
- Visibilitzar l'existència de les persones no-binàries.

Recursos

Activitat inspirada en el dossier pedagògic de [Desviades: una guia per desmuntar el sistema sexe-gènere](#).

Material

15 objectes, papers, gomets, retoladors, tisores, revistes, diaris i història (Annex 2).

Descripció de l'activitat

Joc dels gomets - 10': Enganxem al capdavant de cadascú un gomet d'un color en concret, fent que sempre hi hagi un color que està representat només una o dues vegades (per exemple: 5 taronges, 5 vermells i 1 lila). Tot seguit, donem al grup una consigna única i molt genèrica, per exemple, "Heu de crear grups en 20 segons sense parlar", sense dir com han de ser els grups. Quan passi el temps, s'han d'aturar allà on siguin i, des d'allà, comencem la reflexió (Annex 2).

Preguntes per a la reflexió:

- Què ha passat?
- Quina lògica heu fet servir per agrupar-vos?
- Qui ha definit aquesta norma? Les monis o el grup? De quina manera els gomets que us hem donat us han predeterminat?
- Com us sentiu en aquest grup?
- Quines altres maneres podrieu haver fet servir per agrupar-vos? (totes juntes ja som un grup, fer un joc per decidir els grups, afinitats o amistats, etc.)

Després, entrarem en matèria:

- Si el color taronja fossin homes, el vermell fossin dones i el lila, una persona queer, què passaria amb els grups que hem fet?
- Aquesta agrupació que heu fet seria una norma que perpètua el binarisme? De quina manera?

Treballem en els estereotips - 20': A continuació, col·locarem a l'espai una sèrie d'objectes (alguns més aleatoris i d'altres amb més marca de gènere),

Algunes idees d'objectes poden ser un tampó, calçotets, mitjó de color, calculadora, martell, crema de cacau, retolador rosa, cera blava, pistola d'aigua, pilota, llibre, etc. Us recomanem que agafeu objectes que tingueu a mà!

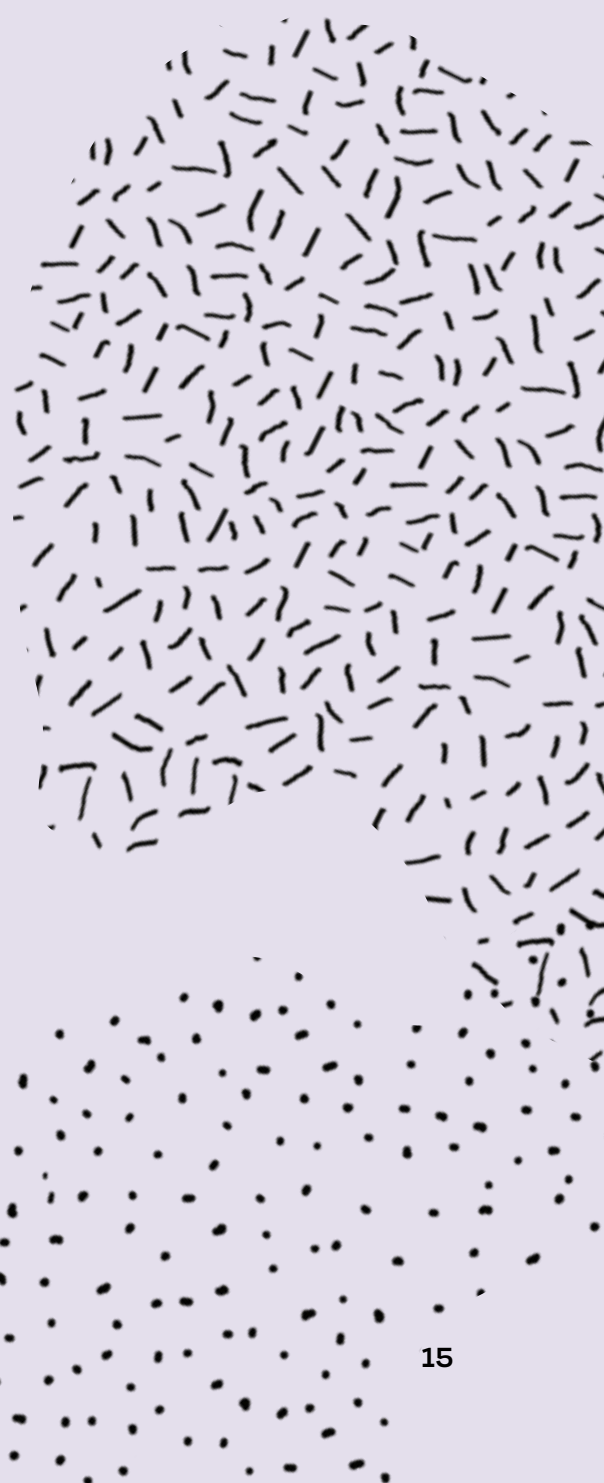
i demanarem que els classifiquin i separin segons el gènere que creuen al que van assignats. Els hi donem uns minuts i un cop hagin acabat, observarem juntes en silenci la divisió, fixant-nos en totes aquelles coses que ens cridin l'atenció. A partir d'aquí, podem respondre plegades les següents qüestions:

- Quines categories heu definit per la classificació?
- Com heu fet la classificació entre les categories? Quins han sigut els criteris? Com heu anat definint quin objecte encaixava en cada categoria i quin no?
- Heu dubtat amb algun objecte? Què us ha fet dubtar?
- Hi ha hagut algun objecte en què ho hàgiu tingut molt clar? Què fa que ho tinguéssiu tan clar?

Collage narratiu - 30': A partir d'aquí, demanarem a tothom que s'assegui en un lloc on se sentin còmodes i que agafin un full, retoladors, paper, tisores i algunes revistes o diaris. Les monis llegirem una història on es narra la vida d'un personatge fictici, sense mencionar el seu gènere en cap moment, mentre el grup anirà representant, en forma de collage, el personatge protagonista del conte. L'objectiu és que els infants i joves deixin volar la seva imaginació per tal de reflexionar al voltant de la representació d'identitats fora dels binarismes. Trobareu un exemple d'història a l'Annex 2.

Després de la lectura, mirarem tots els personatges que hagin creat els joves i es facilitarà una discussió dirigida sobre els estereotips que han quedat representants (Annex 2).

Repensem-ho tot - 30': Després de les diferents reflexions que hem construït col·lectivament farem una foto als antics personatges, agafarem unes tisores i una pega i ens posarem a retocar tot allò que hagi partit d'un estereotip que tenim ganes de modificar. Podem crear un mural on enganxar els nous personatges i apreciar com han quedat de xulos!

ACTIVITAT 4

(RE)PRESENTEM ELS GENITALS

Informació bàsica

⌚ 1:30 h

6/11 anys

12/15 anys

16/17 anys

Amb aquesta dinàmica volem parlar de la diversitat de genitals, com són i quina forma poden prendre. S'incideix directament en la construcció binària sobre el sexe i es contextualitza la realitat intersexual. Es pot dur a terme en qualsevol grup d'edat, adaptant l'activitat al grup en qüestió.

Objectius

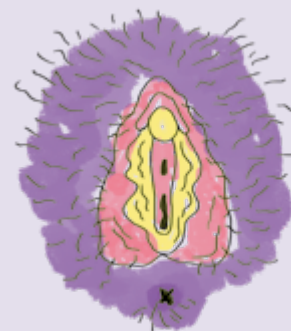
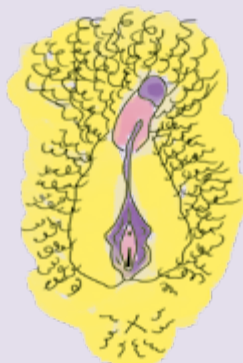
- Entendre la diversitat de genitals fora del binarisme.
- Tractar la relació entre la pressió estètica i la normativitat corporal.
- Destabulitzar l'existència de persones intersexuals.

Recursos

Recomanem escoltar el capítol sobre intersexualitat de [Sabor a Queer 2x22](#) abans de dinamitzar l'activitat amb el grup d'infants, per poder eixamplar la mirada i incorporar en aquesta el col·lectiu intersex. També podeu consultar el taller sobre intersexualitat de les **Relatories de les V Jornades Dissidents**. Per saber-ne més, recomanem llegir el llibre ["Rebel·lió de les Hienes"](#) de Mer Gómez (2016).

Material

Llapis, paper, fang, plastilina, fruites...
Imatges de genitals imprimibles a l'Annex 3.

Descripció de l'activitat

Introducció - 10': Presentem al grup què farem avui, per què hem pensat de fer aquesta activitat, què volem aconseguir i com anirà. En aquesta activitat els infants hauran de representar genitals amb diversos materials.

Mans a l'obra! - 30': A deixarem que explorin amb els diferents materials i textures que els hem ofert, sense interferir en el seu procés creatiu.

Fem posada en comú - 20': Cada infant haurà de presentar la seva creació a la resta. Hem de fer una reflexió conjunta i detectar quins patrons observem, quins genitals apareixen més, si tots tenen característiques semblants... A partir d'aquí, podríem anar enllaçant aquests trets comuns que apreciem amb el cànon de bellesa dominant i la pressió estètica.

Aquesta activitat serveix per visibilitzar com són de diferents tots els genitals, no té sentit pensar que només n'hi ha dos tipus. La divisió binària del sexe (penis-vulva) és un constructe social validat per la ciència i la medicina occidentals. Les persones intersexuales surten d'aquest binarisme i no per això són l'excepció.

Què és la intersexualitat? - 15': Una persona intersex és una persona amb característiques sexuals (gònades, hormones, genitals...) que no encaixen dins del patró home/dona binari. Les persones intersex no només tenen un cos amb diversitats sexuals, a més han patit violències específiques per aquest fet.

A Espanya, fins ara, quan es detectava durant l'embaràs que un embrió presentava característiques intersexuales, el metge i la família podien decidir interrompre l'embaràs pels possibles riscos psicosocials que podria patir el nadó al ser intersexual. L'avortament de fetus intersexuales és considerada una pràctica ètica perquè es percep la intersexualitat com una desviació.

Festa de la plastilina - 15': Revisant les escultures que hem creat abans, potser tenim ganes de fer alguns canvis en aquestes per tal de fer-les menys normatives i binàries.

Podem deixar 1 minut per retocar, afegir o modificar la figura i fer-la menys normativa. Un cop passat el temps, la passarem a la persona de la nostra dreta algunes vegades més per continuar decorant les nostres obres d'art.

Informació bàsica

🕒 2:00 h 16/17 anys

Aquesta activitat serveix per revisar els privilegis de cadascú. Pot ser una activitat delicada, és important protegir i garantir la comoditat de les persones oprimides.

Objectius

- Visibilitzar les violències que derivades de l'opressió.
- Reflexionar sobre els privilegis que configuren el grup.
- Aterrar el concepte d'interseccionalitat.

Recursos

Recomanem fer una ullada al recurs "Mirades polièdriques: guia per a l'aplicació de la interseccionalitat en la prevenció de violències de gènere entre joves" feta per la UOC i la Universitat de Vic i triar bé els eixos sobre els quals volem que el nostre grup d'infants o joves aprofundeixi. També podem llegir la guia "Una història quotidiana. Guia per entendre les violències masclistes i actuar" feta per Candela i l'apartat de Feminismes interseccionals del Servei Civil Internacional (SCI).

Material

Sala o espai mínimament gran, pinces o mocador per tancar els ulls, papers, bolígrafs i gomets. Annex 4 amb frases del *Jo mai mai... Dissident!*

Per aquesta activitat utilitzarem un eix de desigualtats; A l'hora d'abordar els eixos de desigualtat, és important entendre'ls en el seu context i aterrar-los al grup, ja que la realitat social que designen és contextual. En segon lloc, els eixos que apareixen en la roda no són una llista fixa, les combinacions són pràcticament infinites.

ACTIVITAT 5.

LA TERANYINA DELS PRIVILEGIS

Descripció de l'activitat

Introducció - 15': Presentem al grup què farem avui, per què hem pensat de fer aquesta activitat, què volem aconseguir i com anirà. És important pactar quins mecanismes tindrem per expressar que algú s'està sentint malament amb l'activitat i necessita parar.

Jo mai mai... Dissident! - 15': Per introduir l'activitat, es proposa que el grup de joves es col·loqui fent una línia horitzontal amb els ulls tapats. Les monis anirem llegint una bateria d'afirmacions que visibilitzaran la diversitat d'experiències de les persones del grup, segons amb quin eix d'opressió estiguin connectades. (Annex 4)

La persona que se senti identificada amb la frase, haurà de fer una passa endavant, i així successivament. Una vegada s'acabin de llegir les frases, obrirem els ulls i podrem veure la distància entre unes i altres.

En cas que es vulgui fer anònim, per a no exposar a cap persona, es pot fer la mateixa dinàmica llançant una pinça al terra cada cop que algu es senti interpel·lada per una frase. Un cop acabat, es podrà veure la quantitat de pinces que quedin al terra, representant el gruix de violències que les persones del grup han patit..

Roda de la interseccionalitat - 15': Entenem com a "estructura social" la configuració coordinada d'institucions, normes i recursos que atribueix condicions de vida desiguals a les persones en un moment i lloc determinats. En aquest sentit, els "eixos de desigualtat" esdevenen una fragmentació d'aquesta estructura de poder a partir de la qual es distribueixen de forma desigual els recursos socialment valorats segons categories: gènere, raça, classe, edat, capacitats...

Kimberlé Crenshaw va desenvolupar als anys 80' el concepte d'interseccionalitat, entenent-lo com una eina que ens permet conèixer i profunditzar en les dinàmiques de poder globals a partir de l'estudi de les identitats socials intersecades i els seus respectius sistemes d'opressió, dominació o discriminació.

Cal tenir en compte les següents reflexions a l'hora de treballar la interseccionalitat:

«Aquest ús del paradigma interseccional per a l'abordatge de les identitats i les opressions múltiples comporta, si no es fa servir de forma crítica, el perill de blanquejament* d'una teoria vinculada a fer emergir el racisme com a element constitutiu de l'opressió de gènere per a moltes dones. És a dir, que la crítica contra el racisme estructural que li dona origen queda soterrada sota una multiplicitat d'eixos identitaris. Aquesta centralitat de l'eix de racialització s'ha d'entendre també pel fet que el racisme, seguint a Frantz Fanon, és una jerarquia global de superioritat i inferioritat sobre la línia del que és humà, una divisió que es tradueix en la negació sistemàtica de la humanitat i dels drets bàsics a totes aquelles persones situades per sota, a la zona del no-ser (a Grosfoguel, 2012).

Aterratge al grup - 30': Aquesta activitat consisteix en la creació d'una roda de la interseccionalitat pròpia, per tal d'acabar representant com aquests eixos de desigualtat travessen les diferents persones del grup.

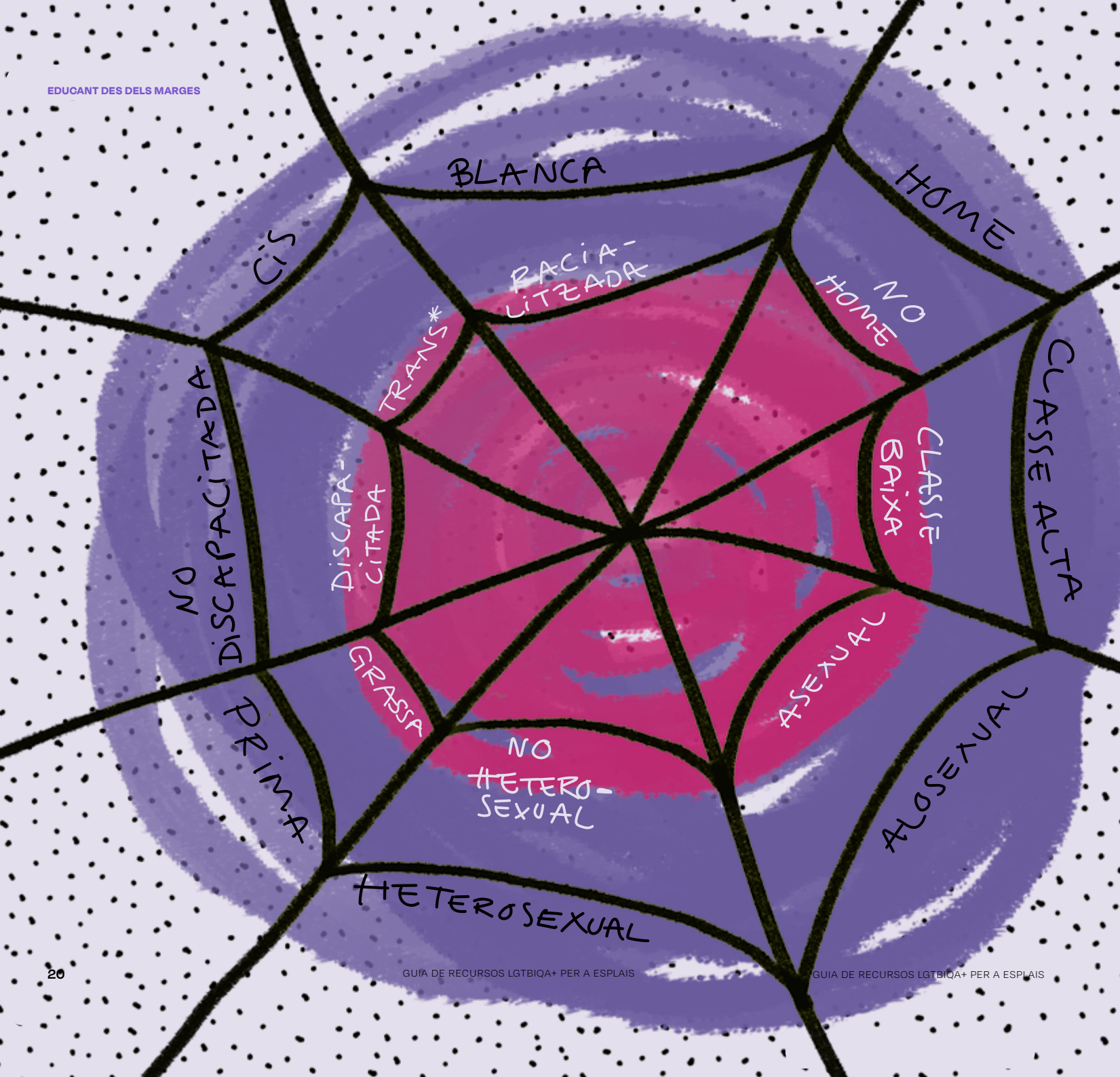
Un cop tothom tingui la teranyina dibuixada i els conceptes de cada eix estiguin clars i explicats, cada persona haurà de col·locar un gomet a cada eix segons la posició de privilegi on consideri que es troba. Tindrem en compte que com més al centre es col·loqui el gomet estarem parlant d'una condició més oprimida i com més allunyat del centre estigui, més privilegiada.

Quan estiguin col·locats tots els gomets a la teranyina s'uniran tots els punts amb un retolador, creant una línia continua entre tots els eixos i dibuixant una figura que representarà la imatge i posició d'una mateixa respecte a l'estructura social. L'espai que aquesta figura ocupa sobre el paper simbolitza l'espai que la persona té dins la societat.

Si comparem les diferents rodes veurem que no totes les persones tenen el mateix espai i quines són les característiques que condicionen aquest fet.

Roda emocional - 30': Finalment, es farà una posada en comú on cada persona podrà explicar com s'ha sentit, quines dinàmiques ha pogut observar, si hi havia coses que mai s'havia plantejat, si s'ha sentit remoguda per alguna cosa, etc. Donarem espai perquè tothom comparteixi el que vulgui i acompanyarem les diferents casuístiques que es donin en la posada en comú.

*Perill de blanquejament: Sirma Bilge fa una crítica al "blanquejament" de la interseccionalitat que, en un moment d'institucionalització d'aquesta teoria (i la seva aplicació a polítiques públiques), comporta el perill del descentrament de la raça i el caràcter polític que va orientar les crítiques de les feministes Negres. Un bon ús de la interseccionalitat, assenyala Bilge, implica mantenir la centralitat de l'antiracisme radical i la crítica al neoliberalisme (a Zugaza, 2020)» (SCI, 2020).

Aquesta és una proposta de roda, però animem a adaptar-la als coneixements del grup i a enfocar-la als temes que es vulguin treballar.

Altres propostes d'eixos:

- Neurotípica / Neurodivergent
- Migrada / No migrada
- Amb estudis / Sense estudis
- Família estructurada / Família desestructurada
- Fèrtil / Infèrtil
- Endosex / Intersex
- Romàntica / Arromàntica
- Monògama / No monògama
- Home masculí o Dona femenina / Expressions de gènere dissidents

ACTIVITAT 6

Ci- NE- FÒ- RUM

Informació bàsica

⌚ 3:00 h

12/15 anys

16/17 anys

Activitat de cinefòrum on visionar una pel·lícula per després comentar el seu contingut. Recomanem molt que les monis mireu la pel·lícula o curtmetratge escollit abans l'activitat i prepareu algunes preguntes per debatre un cop acabat el visionament.

Objectius

- Conèixer referents amb històries dissidents sexuals i de gènere.
- Vincular l'experiència pròpia amb la pel·lícula.

Recursos

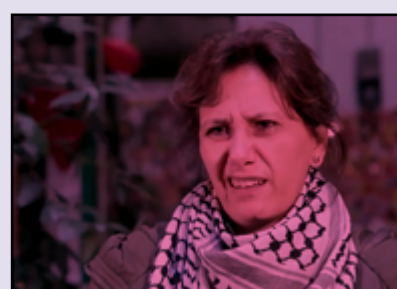
Paris is burning (1991): Aquest documental, filmat als anys 80', mostra el moviment social que va tenir lloc durant aquests anys conegut com a "ball culture" a Nova York, compost per gais llatins i afroamericans i la comunitat trans*, grups socials en risc d'exclusió social i pobresa, que a través d'una estètica drag imitaven els passos d'una desfilada de moda.

Te estoy amando locamente (2023): És una pel·lícula dramàtica LGBTIQ+ espanyola ambientada a Sevilla l'any 1977, en una època on l'homosexualitat era considerada un delictes d'acord la llei sobre perillositat i rehabilitació social. Reme, una mare tradicional moguda per l'amor del seu fill, un adolescent aspirant a artista, s'involucrarà en el moviment LGTBI andalús, gestat paradoxalment en el si de l'Església.

El Fil rosa (2018): El Fil Rosa és un projecte de memòria dels moviments LGTBI que es posa en marxa amb motiu de l'aniversari de la primera manifestació convocada pel Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC) a Barcelona el 26 de juny de 1977. Partint d'aquesta fita busquem saber què ho va fer possible, què podem aprendre d'allò i d'aquests 40 anys d'història i quins són els reptes encara pendents per la conquesta de drets i llibertats. Estirem el fil de la història per imaginar futurs possibles.

Hijas de Nakba (2023): A través d'entrevistes a vuit dones palestines, es mostren les dates i els fets més significatius de més d'un segle de colonització i ocupació de Palestina, així com les opressions diàries a què estan exposades, i la seva implicació en la lluita per l'alliberament nacional palestí.

20.000 espècies d'abelles (2023): Narra la història de Cocó, una nena de 8 anys, que no encaixa amb les expectatives de la resta i no entén per què. L'Ane, la mare de Cocó, bolcada en una crisi professional i sentimental, aprofitarà les vacances per viatjar amb els seus tres fills a la casa materna, estretament arrelada al cultiu d'abelles i a la producció de mel. La Cocó veurà les vacances com una oportunitat per mostrar-se com la nena que és.

Slow (2023): L'Elena imparteix classes de ball, mentre que Dovydas treballa com a intèrpret de llengua de signes. Al moment en què es coneixen, s'estableix un bonic enllaç entre ells. Tot i això, la seva relació serà posada a prova quan Dovydas confessa a Elena que té sentiments romàntics per ella, però és asexual, és a dir, no sent i mai ha sentit desig sexual per una altra persona.

Guerriller@s (2010): És un documental que planteja una reflexió sobre la identitat de gènere, una aproximació a la construcció genèrica, allò que anomenem masculinitat i feminitat, no a la condició sexual home-dona, que faria referència a una qüestió purament anatòmica o biològica, "suposadament natural", sinó una aproximació a la construcció genèrica i les seves "estratègies de control" a partir d'un grup heterogeni de militants per la lluita transsexual i transgènere, quatre guerrillers molt joves que ens conviden a pensar el gènere a partir de la seva experiència personal i col·lectiva.

El último verano de la boyita (2009): *La Boyita* és una casa rodant que té la màgica capacitat de surar. Una mena d'amfibi domèstic, un refugi per a Jorgelina, una nena que està a punt d'arribar a l'adolescència. Quan passa les vacances al camp amb el seu pare, coneix Mario, un nen que planteja a Jorgelina dubtes que no sap com afrontar.

Elisa y Marcela (2019): A l'Espanya del 1901, Elisa Sánchez Loriga va haver d'adoptar una identitat masculina per casar-se amb la dona que estimava, Marcela Gracia Ibeas. Basada en fets reals.

Material

Projector, portàtil i preguntes de reflexió final.

Descripció de l'activitat

Proposem fer un cinefòrum amb el grup més gran de l'esplai per tractar diferents realitats que experimenten les persones del col·lectiu LGTBIQA+.

ACTIVITAT 7

Hi HAVIA

UNA

VEGADA

Informació bàsica

🕒 1:15 h 16/17 anys

Aquesta activitat tracta sobre l'imaginari col·lectiu al voltant del sexe i la sexualitat. L'activitat és molt oberta perquè s'ha d'adaptar a la realitat de cada grup de joves. És important que tot el grup pugui sentir-se segur parlant de sexe.

Objectius

- Resignificar el concepte follar perquè ningú quedi fora en qüestió de plaer.
- Repensar els referents que hem tingut a l'hora de construir el nostre imaginari sexual.

Recursos

L'equip de monis podeu mirar la sèrie-documental "Generació Porno" de 3cat i les crítiques fetes des de [@mandragores](#) per entrar en matèria. També us recomanem consultar el recurs de [CREMA](#). Guia per [acompanyar i orientar les joves en una sexualitat lliure, inclusiva i segura](#) per extreure informació per la dinàmica. També podeu aprofitar el canal de YouTube d'"[Oh My Goig!](#)", per tractar algun tema en concret.

Material

Història, preguntes de debat, paper de mural, revistes, tisores, pega, retoladors. Opcional: joc de cartes ([Voluptas](#)).

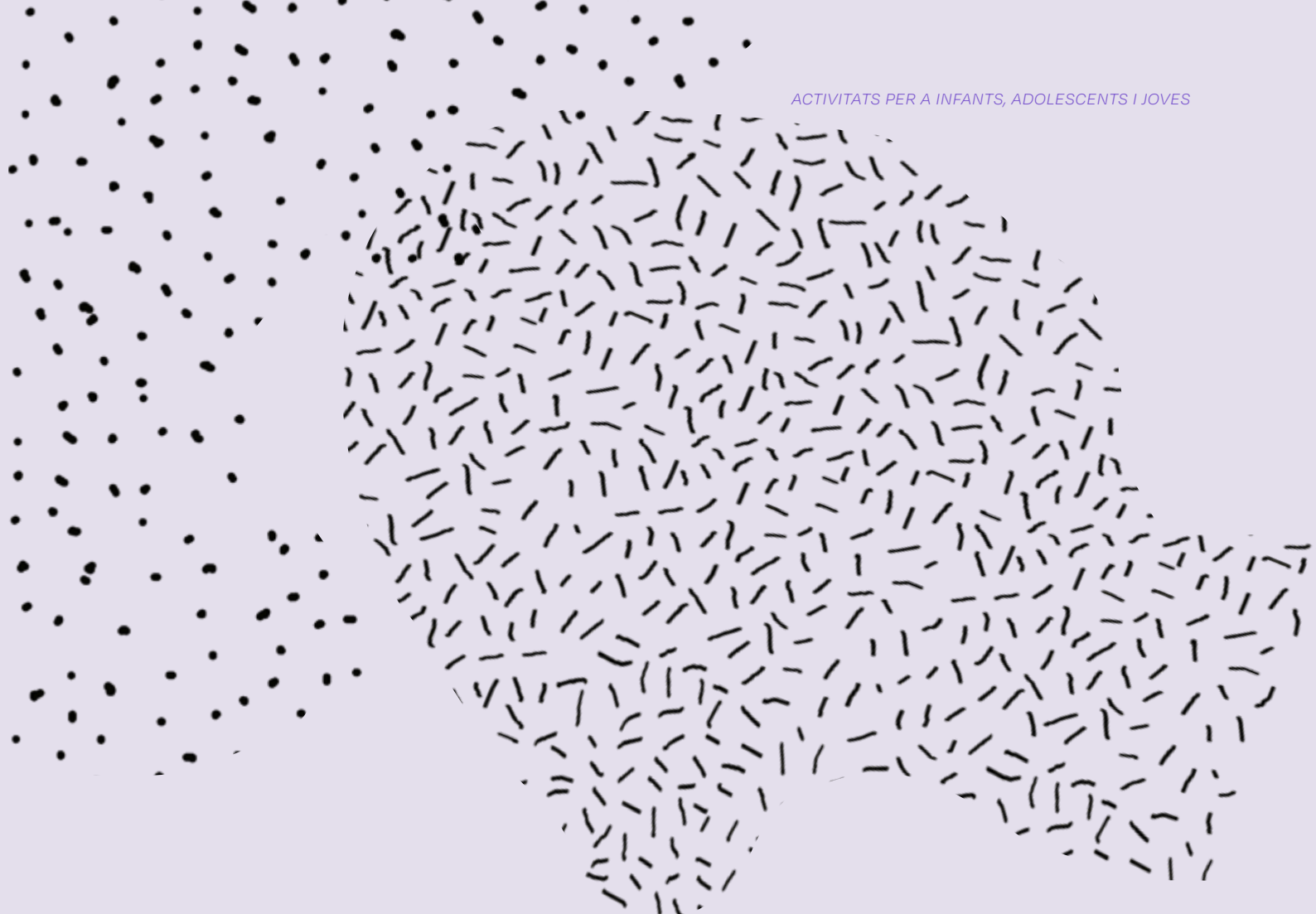
Descripció de l'activitat

Introducció - 5': Presentem al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

Quines pel·lícules ens muntem - 20': Es diu a les joves que tanquin els ulls i que s'imaginin una pel·lícula (elles no hi formen part, han de crear personatges ficticis).

La temàtica de la història és la sexualitat i és important que les frases que anem dient no tinguin marques de gènere, ni pressuposin cap pràctica sexual en concret. Hem de relatar una història tan oberta com sigui possible! A continuació deixem un exemple:

"És un dissabte càlid d'agost, són les dues del migdia i els nostres dos protagonistes es troben dinant a un apartament amb vistes a la platja de la Costa Brava... cada vegada fa més calor i no tenen ventilador..."

estan parlant i comencen a fer-se petons... la cosa puja de to i comencen a tocar-se... canvien de pràctiques i postures... en algun moment arriben al clímax, i després estan una estona junts abraçats”

Un cop acabat el relat de la història es posa en comú com eren les persones que els i les joves han pensat:

- Eren dues persones heterosexuales?
- Quines pràctiques sexuals us heu imaginat que practicaven? Quines postures heu pogut visualitzar?
- Quines expressions tenien els protagonistes? Com eren els cossos dels vostres personatges? De quin color era la seva pell? I els seus cabells?
- Com ha estat el final de la història? Quan s'ha dit que arribaven al clímax totes heu pensat en un orgasme? Per què?

Compartim impressions - 20': La moralina final és arribar a la conclusió que si ningú ha pensat amb gent de més de 75 anys, o amb persones diversitat funcional, o amb persones grasses és perquè totes coneixem molt bé i tenim profundament interioritzat el cànon de bellesa occidental.

Al recurs [CREMA. Guia per acompanyar i orientar les joves en una sexualitat lliure, inclusiva i segura](#) teniu algunes idees per ampliar l'imaginari sobre el sexe.

Qui són els nostres referents? - 30': En aquest moment podem parlar de quins referents tenim al nostre abast a l'hora de construir una imatge sobre el sexe. Pel·lícules, sèries, anuncis, família, amiguis, pornografia... Quines potencialitats i inconvenients tenen els nostres referents?

Al final de la dinàmica podem ensenyar les cartes de [Voluptas](#) per il·lustrar que tots els cossos poden ser objectes de desig i desitjables i així resignificar el concepte follar perquè ningú quedi fora en qüestió de plaer.

ACTIVITAT 8

Informació bàsica

⌚ 1:30 h

12/15 anys

16/17 anys

Aquesta activitat consisteix en un taller drag on experimentar amb la mateixa expressió de gènere. És interessant que l'equip de monis participeu de l'activitat i pugueu fer l'exercici alhora que el grup, per acompanyar els infants en les seves sensacions i, alhora, ser referents i engrescar al grup a llançar-se a la piscina.

Objectius

- Conèixer què és el drag, visibilitzar diferents referents i entendre en què consisteix la disciplina.
- Explorar expressions de gènere diverses des de la curiositat.

Recursos

Us deixem [aquí](#) la llista de reproducció de *petardeo GSDD* per si la voleu posar entre feu el taller. Us facilitem el contacte de [@lasmarikarmen](#) per si voleu que siguin elles qui facin el taller. Per contextualitzar la temàtica dins l'equip de monis, us recomanem escoltar algun capítol del pòdcast de [Sotataules](#). També podeu xafardejar el fanzine "[Assajos Drag King](#)" [Yas+ 2022](#) per inspirar-vos en processos semblants.

Material

Portàtil, projector, paper de mural, retolador, peces de roba de diferents estils, maquillatge, purpurina, perruques, sabates o tacons, complements i, en general, tot el que se us acudeixi.

TALLER DRAG

Descripció de l'activitat

Introducció - 5': Presentem al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

Què és el Drag? - 25': Entenem el drag com una disciplina artística que a través de la creativitat, el teatre, l'expressió corporal i del joc busca experimentar amb la mateixa identitat i expressió de gènere, tot qüestionant els rols i estereotips establerts. Per tal d'introduir la temàtica, us animem a ensenyar algunes referents del món drag (en l'àmbit local): [Barjaula travesti](#), [Jessica Pulla](#), [Lujuria](#), [Elektra Bombarda](#), [Chile Güero](#), [Lady Savannah](#), [Alexandra del Raval](#), [Ken Pollet](#) o [Phobia](#) en són alguns exemples.

Podem plantejar el taller com un experiment individual (i col·lectiu), on veure i viure les sensacions de representar un personatge creat per cadascuna, més enllà de les normes i mandats de gènere.

Pot ser interessant començar parlant i desgranant els diferents atributs de gènere que associem a la feminitat i de la masculinitat. Per trencar el gel, podem animar al grup de joves a representar alguns d'aquests atributs en grups petits per ensenyar-los a la resta. Podem anar apuntant en un paper de mural les diferents paraules que van sortint en les diferents representacions.

L'objectiu del drag, i per tant del nostre taller, no és rene-
gar d'aquests atributs completament, sinó experimen-
tar amb aquests des d'una postura que ens faci sentir
còmodes i que aportï una perspectiva crítica sobre el
sistema cisheterosexual.

Algunes idees que podríem oferir poden ser: treballar la
feminitat que totis portem a dins, o bé fer sàtira d'una
masculinitat tòxica, o també generar i visibilitzar altres
formes de masculinitats més positives.

No podem obviar que el nostre context
sociocultural ha estat i segueix sent pro-
fundament misogin. Cal preveure que du-
rant el taller es poden donar situacions de
burla o d'ofensa cap a aquelles persones
que decideixin explorar i perfomar a par-
tir del concepte de feminitat. Alguns tips
que donem són:

- A) Pactar col·lectivament quines actituds no es toleraran durant el taller
- B) Establir maneres de comunicar que una persona no se sent agust
- C) Fer diferents previsions des de l'equip de monis de situacions que es poden donar i de quines seran les nostres intervencions.

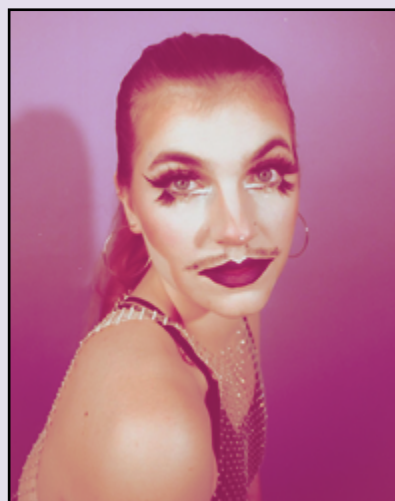
Taller de Drag - 1 h: Cadascú ha de pensar en quin per-
sonatge vol explorar, quina és la seva personalitat, com
s'expressa, com es mou, com vesteix, què vol transme-
tre, etc.

Després, prepararem l'espai amb tot el material neces-
sari per construir els personatges i donarem llibertat per
remenar i dissenyar els looks de tothom. A partir d'aquí,
podem fer una passarel·la per ensenyar els diferents
personatges drag que hem construït.

Finalment, obrirem un espai on compartir com s'han
sentit, què els ha agradat, què no, quines sensacions
s'emporten, etc. I podem tancar l'activitat debatent so-
bre què és la feminitat i la masculinitat, com aquesta
construcció es basa en els rols i estereotips de gènere i
com ens afecta en el nostre dia a dia.

Ken Pollet

Lujuria

Jessica Pulla

ACTIVITAT 9

MÉS ENLLÀ DE L'ARC DE SANT MARTÍ

Informació bàsica

⌚ 1:00 h

12/15 anys

16/17 anys

Activitat pensada per a grups de joves sensibilitzats amb la lluita LGTBIQA+ i amb una mirada crítica sobre el capitalisme. L'activitat requereix una bona preparació prèvia per part de l'equip de monis.

Objectius

- Entendre què és el pinkwashing, quin és el seu origen i les seves implicacions.
- Identificar el pinkwashing en les seves diferents expressions i abordar-lo de manera crítica.

Recursos

Per saber una mica més del pinkwashing us recomanem mirar el compte d'Instagram del col·lectiu [@28j.autonom](https://www.instagram.com/@28j.autonom) per contextualitzar les diverses crítiques entorn la capitalització de l'orgull, especialment utilitzant com a exemple la ciutat de Barcelona. Sugerim treballar especialment el pinkwashing d'Israel. Aquí alguns articles per treballar-ho:

- *Pinkwashing y el estado de Israel*
kaosenlared.com
- *Cien personas de la comunidad LGBTI en Euskal Herria denuncian el pinkwashing de Israel*
elsaltodiario.com
- *Pinkwashing Israel world Pride*
pikaramagazine.com
- *Homonacionalismo*
pikaramagazine.com

Material

Logos de diferents entitats/empreses, recerca de les seves pràctiques poc ètiques, preguntes de debat.

Descripció de l'activitat

Introducció - 10': Presentem al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

Què és el Pinkwashing? - 20': El pinkwashing és una pràctica en què una entitat, sigui una empresa, un govern o una organització, utilitza el suport als drets de les persones LGTBIQA+ com a estratègia de màrqueting per millorar la seva imatge pública o desviar l'atenció d'altres qüestions.

A través del pinkwashing, les organitzacions poden presentar-se com progressistes i inclusives mentre, al mateix temps, poden estar involucrades en pràctiques que no compleixen realment amb els valors que suposadament estan promocionant.

Joc dels logos - 30': Proposem agafar exemples de marques, partits polítics, empreses que han fet pinkwashing amb dates assenyalades o amb campanyes comunicatives, i tenir un petit debat al respecte. Algunes idees poden ser els logos que les empreses, entitats o fundacions utilitzen el 8 de març o durant el mes de juny, la roba amb eslògans feministes, els productes "arc de sant martí", o fins i tot, posts d'influencers en dates assenyalades.

Es pot muntar una espècie de "memory", col·locant, per una banda, el logo o producte en qüestió i, per altra, les males pràctiques d'aquella empresa. Les joves hauran d'unir la parella i comentar la informació que tenen a les mans.

PER SABER-NE MÉS

Serveis i entitats

- **Xarxa SAI** (Servei d'Atenció Integral LGBTI+ de Catalunya): Servei integral per a persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de discriminació o violència per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.
- **Centre Jove d'Atenció a les Sexualitats** (CJAS): Servei d'assessorament i atenció directa per a joves amb l'objectiu de promoure la salut psicoafectiva i sexual i l'educació per a la prevenció.
- **Centre LGTBI de Barcelona**: Recursos, entitats i activitats de les entitats LGBTI+ de la ciutat de Barcelona.
- **Bandada**: Espais de trobada i socialització per a adolescents i post-adolescents amb expressions i identitats de gènere i sexualitats diverses.
- **Observatori de drets sexuals i drets reproductius**: Espai de denúncia i, també, de difusió dels protocols d'identificació de vulneracions de Drets Sexuals i Reproductius del CJAS.
- **La Lore**. Espai jove sobre sexualitat, relacions i gènere: consultoria online per a persones joves per donar resposta i orientació sobre qüestions relacionades amb relacions, gènere, sexualitat i diversitat afectivosexual.
- **Observatori contra l'homofòbia**: Ofereixen acompanyament psicosocial i d'assessorament jurídic. Treballen en el disseny i implementació d'un sistema d'observació permanent davant la discriminació i l'LGTBI-fòbia en els diferents escenaris on es puguin produir.
- **ACATHI**: Associació que té per objectiu incidir i conscienciar de la realitat de les persones migrades LGBTI+ amb projectes que tinguin impacte tant en les persones com en les comunitats.
- **SEXus**. Informació i assessorament sobre sexualitats

Més activitats i dinàmiques

- [Sida Studi. Dinàmiques.](#)
- [Desviades: una guia per desmuntar el sistema sexe-gènere.](#) + [Desviades \(Dossier Pedagògic\)](#)
- [Desaprenent: Una mirada feminista a l'etapa secundària.](#)
- [Som massa! Guia sobre grassofòbia en l'àmbit educatiu.](#)
- [CJAS - Càpsules Equitat Menstrual \(YouTube\)](#)
- [Igualtatcat - Perspectiva de gènere a l'Educació en el lleure \(YouTube\)](#)

Recull de contes

Contes per tractar la diversitat d'identitat i expressió de gènere:

- García, N i Ramírez, A. (2016). *Yo soy Mia*. (1a ed.) Granollers: Edicions Bellaterra.
- Barbé, A. i Carro, S. (2016). *Cua de Sirena*. Il·lustracions: Joan Turu.
- Acosta, A i Amavisca, L. (2019). *¡Vivan las uñas de colores!* Il·lustracions: Gusti.
- Arcarons Martí, L., & Coll Gutiérrez, C. (2020). *La diversitat és divertida*. Barcelona: Pol·len Edicions.
- Love, J. (2018). *Sirenes*. Kókinos.

Contes per tractar el descobriment del cos i el plaer:

- Barbé, A. i Carro, S. (2017). *Pessigolles*. Ed. Bellaterra
- Catalán Morera, M. (2017). *Descobrint el cos, sembrant paraules*. Barcelona: Pol·len Edicions.
- Silverberg, S. i Smyth, F. (2019). *Sexo es una palabra divertida*. Txalaparta.
- Salvia, A. i Torrón, C. (2021). *La regla mola (si saps com funciona)*. Montena.
- Salvia, A. i Torrón, C. (2022). *El semen mola (però necessites saber com funciona)*. Montena.
- Sánchez, J. i Fort, G. (2022). *Aigua Marina. Un conte per acompanyar la sexualitat a la primera infància*. B de Blok.
- Baró, C. i Fortuny, N. (2021). *Un secreto pelirrojo*. Ed. Bellaterra.

Contes per tractar i prevenir l'ASI:

- Fundació Vicky Bernadet. (2019). *Cortines d'aire*.
- García Marqués, M. i Santos Heredero, M. J. (2018). *De quin color són els teus secrets?* Barcelona: Marcombo.

ANNEX 1

CADA OVELLA AL SEU CORRAL

Família 1

Hola! Em dic Nin i m'agrada molt jugar a bàsquet. Visc amb la meva àvia i el meu germà petit. La meva àvia té els cabells blancs, porta ulleres rodones i és la persona que m'ha ensenyat a estimar el bàsquet. Quan ella era jove, quedava tots els dies després de l'escola amb la seva colla d'amigues per fer algunes canastes. El meu germà es diu Bibi i és pel-roig. No li agraden gens els pèssols i mai vol jugar amb mi a bàsquet perquè prefereix el patinatge. Vivim en una casa petita amb un balcó gegant ple de flors.

Família 2

Com esteu? Soc la Mar i visc amb la meva dona i les meves dues filles. Quan vam tenir les criatures vam mudar-nos a correu a la caseta del bosc per respirar aire

fresc i desconnectar de la ciutat. La Pepa fa 2 anyets que ja és amb nosaltres; vam adoptar-la quan encara era un nadó petitíssim i rialler i ens va canviar la vida a totes. La gran és la Lau, acaba de complir els 6 anys i li agraden moltíssim els tobogans. Sempre que podem sortim les 4 juntes a passejar i a escoltar els ocellets.

Família 3

Ei! Soc l'Àlex, m'encanta vestir amb estampats d'animals i portar arracades gegants i estrofolàries. Tinc la gran sort de viure amb les meves dues millors amiguis, l'Aimar i l'Alfi. Les tres som com família; ens coneixem des de petites i hem crescut juntes, fent-nos costat en els moments bons i en els dolents. L'Aimar té una cresta de color verd i cuina uns pastissos vegans per llepar-se els dits. A l'Alfi li encanta ser moni d'esplai i jugar a jocs de taula. Juntes vivim compartint una casa de color rosa i amb una rampa a l'entrada.

Família 4

A casa meva no hi cap ningú més. Entre el papa, el iaio, l'Ot i jo no tinc espai on fer els deures tranquil cap dia! El papa treballa des de casa cada dia i s'encarrega de venir-me a recollir de l'escola. El iaio es passa el dia acariciant l'Ot i fent-li moixaines. I jo... Jo només busco un espai on poder fer els deures en pau!

Família 5

Soc en Jack, tinc 10 anys, vaig a l'esplai Ges-Dede i visc amb la Yasmina. Ja fa 5 anys que la Yasmina va passar a ser la meva tutora legal i junts vam decidir venir a viure a la casa més grossa de tota la ciutat. Els dissabtes a la tarda, quan la Yas em recull de l'esplai, sempre prenem un gelat de xocolata i després passem per la biblioteca. A la Yasmina li encanta llegir llibres d'història i sempre m'explica coses de la seva terra.

Accedeix a les figures retallables a través d'aquest enllaç.

ANNEX 2

DESMUNTEM LA NORMA!

Història d'exemple:

Sona el despertador, "y saltamos ríooooos, entre manantiales, en este paisaje se rie me-joor". Crec que li estic començant a agafar mania a la cançó.

Avui és un dia intens: esmorzar a correuita, anar a currar a Barna, dinar amb les companyes de feina, acompanyar a l'Eric al físio, fer classe de guitarra i, al vespre, partit de rugbi. Ostres tu, ja ho he tornat a fer... Sembla que els meus dies tinguin 28 hores!!!

També necessito trucar l'àvia per saber com va anar ahir la partida de dòmino amb les amigues, que ja fa dies que em diu que està molt empenyada amb l'Encarni per què no sé què de l'arrossada de la setmana passada... Buf, i qui passejarà el gos avui? L'Amàlia o la Clara? Els vaig a enviar un WhatsApp.

No tinc cap samarreta decent neta, m'hauré de conformar amb aquella de l'Esplaiada del 2006 que ronda per algun calaix i que té una taca de pintura... Opto per uns pantalons texans pirates? O vaig amb xandall? No, no, pirates. I em posaré aquells mitjons de ratlles vermelles, que combinen amb la samarreta. Sembla que avui no em menjaré el món...

Hauria de tallar-me les ungles? Potser sí, però no trobo les tisoretetes. Millor em poso els anells i ja a la nit busco bé les tisoretetes... He de treure les torrades!!!

Ostres noooooo, s'han cremat! És igual, m'agafo una poma i ja menjaré fruits secs a la feina. Ara necessito la llibreta de guitarra, l'estoig, i la roba de rugbi... I la motxilla! Segur que em queda bé aquesta samarreta? Potser és massa ajustada... I si la gent del tren em mira? M'agafo una jaqueta per si de cas.

"Què passa col·lega? Ens veiem després, oi? Jo puc arribar a les 16:00 a casa teva. A quanta estona està el físio? Genial! Quedem així doncs, adéu, nano".

Merda, no diuen res les del pis. Jo no puc passejar-lo avui, no arribo a casa fins al vespre.

Preguntes per a la reflexió "Collage narratiu":

Podem utilitzar les següents preguntes per a introduir la reflexió:

- Com heu anat perfilant el vostre personatge a mesura que avançava la història?
- Com heu triat la seva corporalitat? I el seu color de pell?
- Quins trets comuns apareixen en els diferents personatges que hem creat com a grup? I quines diferències hi ha?
- Quin gènere creieu que identifica el personatge que heu creat? Què us ha dut a classificar-lo amb aquest?

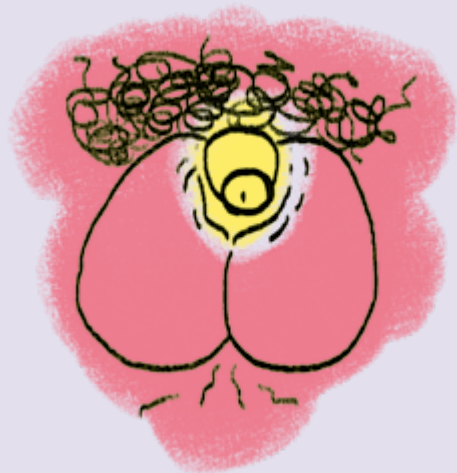
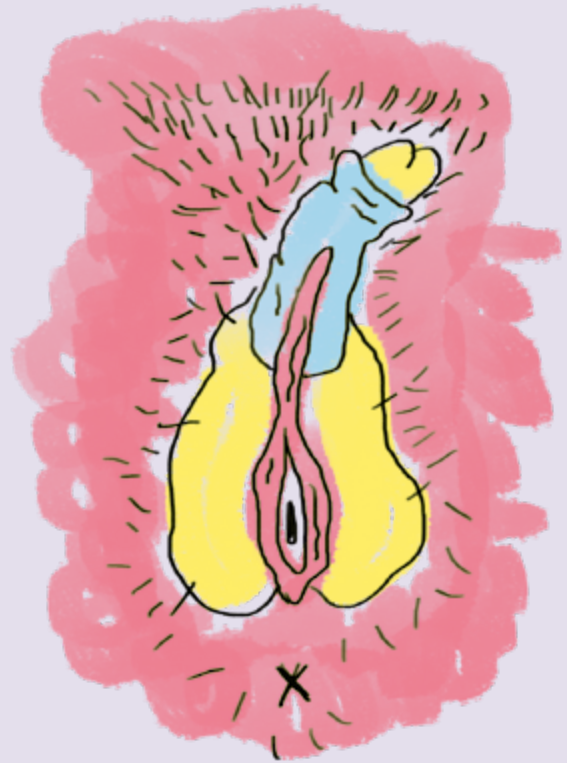
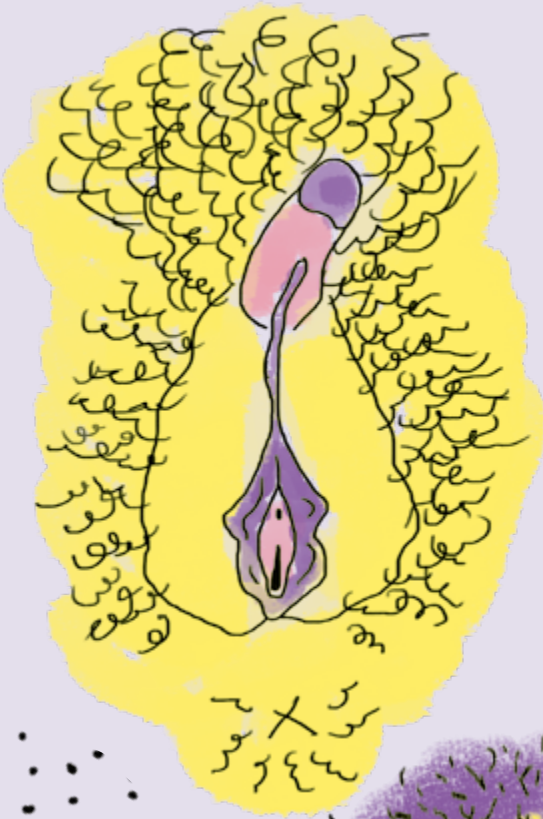
Podem continuar l'espai de reflexió evidenciant que el text que heu llegit no contenia cap marca de gènere en si per deixar aflorar el binarisme de gènere que tenim tan interioritzat. En aquest moment, toca parlar de les identitats no-binàries.

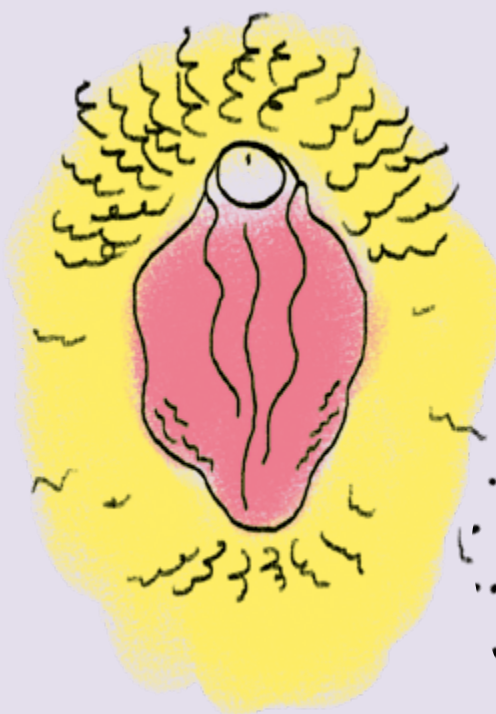
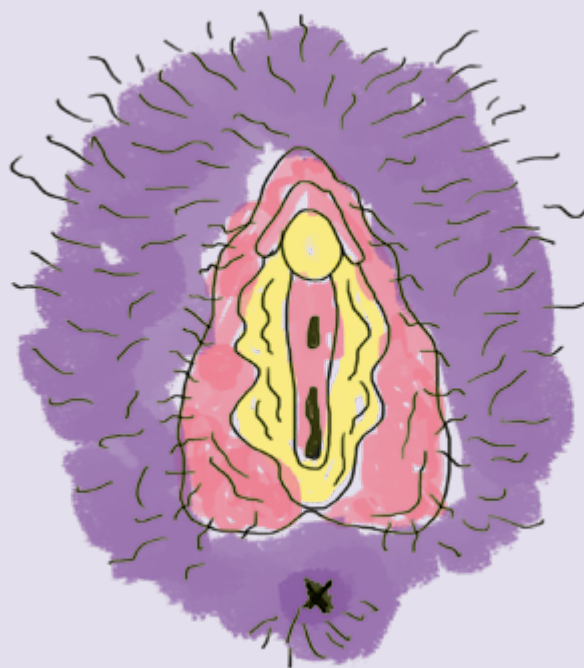
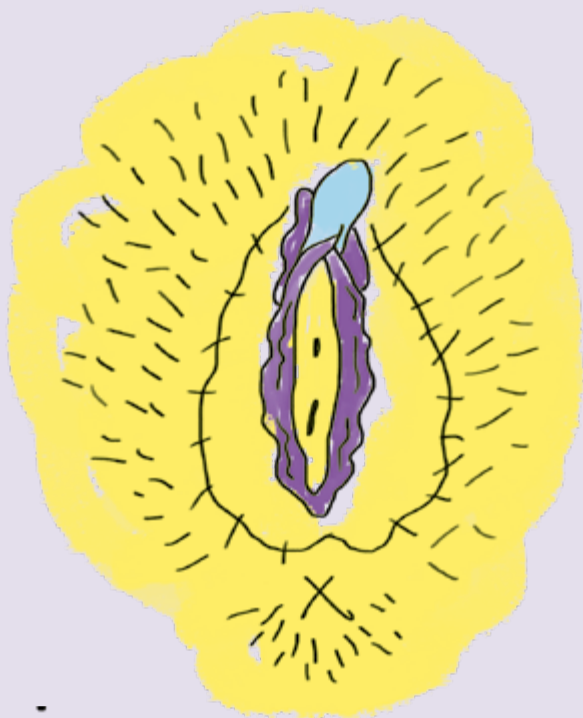
- Si el vostre personatge s'identifiqués com una persona no-binària, li faríeu algun canvi al vostre personatge? Quin? Per què?
- Existeixen característiques concretes que identifiquin l'expressió de les persones no-binàries?
- Existeixen característiques concretes que identifiquin l'expressió de les persones binàries?
- Quines maneres tenim de saber com s'identifica una persona? Necessitem saber sempre com s'identifica una persona?

ANNEX 3

(RE)PRESENTEM ELS GENITALS

Exemples d'il·lustracions imprimibles de genitals diversos

Accedeix a les figures retallables a través d'aquest enllaç.

ANNEX 4

LA TERANYINA DELS PRIVILEGIS

Preguntes per a la reflexió final:

- Jo mai mai m'he sentit amb l'obligació d'explicar la meva orientació sexual a la meva família
- Jo mai mai he tingut problemes per arribar a final de mes amb la meva família
- Jo mai mai m'he sentit observada pel carrer de manera despectiva (p. exemple: per com anava vestida, per qui m'acompanyava, per com m'expresso...)
- Jo mai mai m'he sentit atreta per ningú
- Jo mai mai he tingut problemes amb els meus papers per viure a Catalunya
- Jo mai mai he escoltat insults en referència a la sexualitat d'algú
- Jo mai mai m'he sentit incòmode quan es parlava de sexe
- Jo mai mai he canviat de casa/pis en els últims tres anys
- Jo mai mai he hagut d'aprendre un idioma des de zero per marxar a viure a un altre lloc
- Jo mai mai m'he sentit incòmode amb els jocs de salseo (botella, jo mai mai, prova o veritat...)
- Jo mai mai he rebut un diagnòstic per part d'un psiquiatra
- Jo mai mai m'he atrevit a vestir-me de la manera que realment volia
- Jo mai mai he pensat que el meu desig estava equivocat
- Jo mai mai he tingut por que la policia em parés pel carrer per no tenir papers
- Jo mai mai he preguntat els pronoms a algú quan em presentava
- Jo mai mai he rebut comentaris despectius sobre la meva religió
- Jo mai mai he hagut de dir si soc un noi o una noia
- Jo mai mai he pensat que podria ser fortament rebutjada per a la persona que m'agrada
- Jo mai mai he tingut por d'anar al lavabo per haver de triar si vaig al de nois o al de noies
- Jo mai mai m'he sentit jutjada pel meu pes o aparença física
- Jo mai mai m'he sentit escoltada a casa

CONTINGUTS

Glossari i paraules clau	4
Accions per implementar a l'esplai	6
Activitats per a infants i joves	8
Cada ovella al seu corral	10
El meu cos els meus límits	12
Desmuntem la norma!	14
(Re)presentem els genitals	16
La teranyina del privilegi	18
Cinefòrum	22
Hi havia una vegada...	24
Taller drag	26
Més enllà de l'arc de Sant Martí	28
Per saber-ne més	29
Annexos	31

